РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Баринголька Сергія Михайловича

«Система управління конкурентними перевагами підприємства у сфері інформаційних технологій»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми дослідження

Дисертаційна робота Баринголька С.М. присвячена вирішенню актуальної для економіки України проблеми дослідження теоретичних та практичних аспектів управління конкурентними перевагами та розробки системи управління конкурентними перевагами підприємства у сфері інформаційних технологій.

Процеси цифрової трансформації сучасної економіки вимагають від підприємств та організацій впровадження новітніх технологій та інноваційного підходу. Саме підприємства системні інтегратори стають їх партнерами при вирішенні цього завдання та забезпечують впровадження сучасних ІТ рішень.

Аналіз ринку системної інтеграції, виявлення конкурентних переваг підприємств системних інтеграторів, розуміння специфіки їх діяльності є необхідними для підприємств та організацій замовників умовами забезпечення об'єктивного вибору системних інтеграторів для співпраці та подальшої успішної реалізації з ними проектів впровадження сучасних технологічних рішень.

Виходячи з цього треба зауважити, що розкриті в дисертаційній роботі наукові проблеми управління конкурентними перевагами підприємства у сфері інформаційних технологій мають надзвичайно важливе значення та набувають особливу актуальність в практичній площині розвитку інноваційної складової економіки України.

2. Обгрунтованість та достовірність наукових положень дисертаційного дослідження

Аналіз дисертаційного дослідження підтверджує, що автором виконано грунтовне критичне вивчення теоретичного базису наукової проблеми щодо системи управління конкурентними перевагами підприємства, зокрема в сфері інформаційних технологій. Здобувачем опрацьовано 119 інформаційних джерел, серед яких наукові праці світових та вітчизняних авторів, галузеві дослідження, нормативно-правові акти, статистичні дані, інформація щодо діяльності підприємств системних інтеграторів тощо.

Для досягнення поставленої мети роботи та вирішення завдань дослідження автором використані наступні методи наукових досліджень: історичний – при дослідженні генезису теорії конкурентних переваг; класифікації – при дослідженні конкурентних переваг та ключових факторів успіху, а також суб'єктів ринку; аналізу та синтезу – при розгляді структури та показників ринку і його суб'єктів та формуванні загальних закономірностей, при дослідженні компонентів конкурентних переваг та формуванні інтегральних показників, при аналізі впливу факторів зовнішнього середовища; індукції та дедукції – при формуванні ринкових тенденцій та виявленні стратегій роботи підприємств галузі; фінансового аналізу – для розрахунку та обробки показників підприємств; метод бальних оцінок з використанням вагових коефіцієнтів – при розрахунку показників конкурентних переваг підприємств; графічний – для побудови радіальної діаграми конкурентних переваг; діаграма RACI – для побудови матриці відповідальності в системі управління конкурентними перевагами.

Основні положення, узагальнення та висновки щодо проведених досліджень висвітлені автором у 7 наукових працях, з яких: 4 - статті у наукових фахових виданнях України (в т.ч. 1 – у виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз); 3 – публікації апробаційного характеру. Загальний обсяг становить 1,96 друк. арк.

Отже, ступінь обґрунтованості та достовірності результатів дослідження Баринголъца С.М. є таким, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії, та підтверджується відповідними матеріалами.

3. Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукова новизна дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні теоретичних положень, методичних та практичних рекомендацій, які в сукупності вирішують наукове завдання дослідження. Зокрема, слід виділити наступні елементи новизни, пов'язані з розглядом галузевих особливостей, а саме:

удосконалено:

класифікацію підприємств системних інтеграторів галузі інформаційних технологій шляхом введення понять профільного та транс галузевого системних інтеграторів та проведення типізації профільних та транс галузевих системних інтеграторів відповідно до особливостей їх діяльності;

дістало подальшого розвитку:

узагальнена модель конкуренції на ринку системної інтеграції України, сформована на базі моделі п'яти сил конкуренції М. Портера з урахуванням проведеного дослідження стану, тенденцій та суб'єктів ринку;

ланцюжок створення вартості для підприємств системних інтеграторів галузі інформаційних технологій, розроблений з урахуванням особливостей діяльності підприємств системних інтеграторів та тенденцій ринку України, який є основою формування конкурентних переваг підприємств.

Характеризуючи новизну результатів дослідження, слід звернути увагу на оригінальність дисертації завдяки обраній проблематиці та особистий внесок автора у розвиток економічної науки в аспекті дослідження економічних та управлінських питань щодо галузі інформаційних технологій.

4. Повнота викладення основних наукових положень та результатів дисертації

Аналіз дисертаційних матеріалів дозволяє зробити висновок про відповідність змісту дослідження темі дисертації та меті дослідження. В дисертації вирішено поставлені завдання, а саме:

- досліджено генезис теорії конкурентних переваг, їх класифікацію, властивості та критерії, а також особливості визначення конкурентних переваг для підприємств системних інтеграторів галузі інформаційних технологій;
- визначено вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на формування конкурентних переваг;
- досліджені особливості технології управління конкурентними перевагами;
- розглянуто стан та структуру ринку системної інтеграції галузі інформаційних технологій України, проведена класифікація підприємств системних інтеграторів та виявлені особливості їх діяльності;
- виконано дослідження конкурентного середовища ринку системної інтеграції;
- розроблена модель ланцюжка створення вартості для підприємств системних інтеграторів;
- обгрунтовані підходи та проведений аналіз конкурентних переваг підприємств системних інтеграторів;
- розроблена система управління конкурентними перевагами підприємства галузі інформаційних технологій;
- опрацьовані організаційно-управлінські аспекти впровадження системи управління конкурентними перевагами підприємства у сфері інформаційних технологій та розроблена матриця відповідальності в системі управління конкурентними перевагами;
- проведений аналіз практичного впровадження розробленої системи управління конкурентними перевагами на підприємстві системному інтеграторі.

Дисертаційна робота написана діловою українською мовою. Матеріали подані в науковому стилі із підібраними, у відповідності до логіки дослідження, ілюстративними, інформаційними матеріалами та детальними розрахунками. Наукові положення, висновки та рекомендації, наведені дисертантом, належним чином розкриті, деталізовані та обгрунтовані.

Оформлення дисертації відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» із відповідними змінами.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що основні концептуальні та методичні положення, узагальнення і висновки, зроблені автором, доведені до рівня конкретних методик і практичних рекомендацій щодо формування та застосування системи управління конкурентними перевагами підприємств у сфері інформаційних технологій, зокрема, підприємств системних інтеграторів.

До теоретичних результатів належать пропозиції щодо сформульованого визначення поняття «конкурентні переваги підприємства системного інтегратора в галузі інформаційних технологій»; проведеної класифікації підприємств системних інтеграторів галузі ІТ шляхом введення понять профільного та транс галузевого системного інтегратора та проведення типізації профільних та транс галузевих системних інтеграторів відповідно до особливостей їх діяльності; доопрацювання моделей п'яти сил конкуренції та ланцюжка створення вартості М. Портера для їх застосування для ринку системної інтеграції галузі ІТ.

Практичне значення мають розроблений підхід по інтегральній оцінці конкурентних переваг підприємств системних інтеграторів, запропонована система управління конкурентними перевагами таких підприємств та

відповідна матриця відповідальності, а також підходи щодо особливостей впровадження системи управління конкурентними перевагами на підприємствах системних інтеграторах.

Отримані теоретичні та практичні результати дослідження підтверджені відповідними довідками апробаційного характеру, які засвідчують впровадження наукових результатів у практичну діяльність підприємств сфери ІТ та в освітній процес закладів вищої освіти.

Так, підприємство ПП «ПРОНЕТ» використовує результати дисертаційного дослідження співробітниками підприємства при формуванні стратегії розвитку підприємства та розробці заходів для покращення конкурентних позицій підприємства на ринку (довідка №58 від 22.10.2024).

Підприємство ІП «ЛОГІН» використовує результати дисертаційної роботи з метою удосконалення процесів взаємодії з партнерами - підприємствами системними інтеграторами, а також подальшого розвитку стратегії дистрибуції (довідка №2406.25ю1 від 24.06.2025).

ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» використовує розроблену автором модель та методику оцінки конкурентних переваг підприємств системних інтеграторів та організаційно-управлінські підходи щодо впровадження системи управління конкурентними перевагами в навчальному процесі, зокрема їх використано у підготовці теоретико–методичного забезпечення, у розробці робочих навчальних програм та силабусів відповідних дисциплін кафедри управління бізнесом. Також результати дисертаційного дослідження є складовою НДР «Удосконалення управління бізнес-процесами на підприємствах» (номер державної реєстрації-0121U000270), що підтверджується відповідною довідкою (довідка №2378 від 27.06.2025).

6. Дискусійні положення та зауваження

Даючи в цілому позитивну оцінку дисертаційній роботі, хотілося б зазначити певні зауваження, що мають рекомендаційний характер:

1. На рисунку 1.4 визначений перелік конкурентних переваг, пов'язаних з особливостями галузі. Було б доцільно конкретизувати в роботі цей перелік для низки провідних галузей економіки України.

2. При розгляді сил конкуренції для ринку системної інтеграції в розділі 2.2.1 недостатньо, на мій погляд, висвітлено вплив держави на галузеву конкуренцію.

3. В переліку видів ресурсів, які мають пріоритетне значення для підприємств системних інтеграторів при реалізації системи управління конкурентними перевагами, в роботі не зазначені фінансові ресурси.

Висловлені зауваження не знижують достовірності наукових здобутків, висновків і практичних рекомендацій, що містяться в дисертації, та мають рекомендаційний характер для подальших досліджень.

7. Загальний висновок та оцінка дисертації

Беручи до уваги значимість отриманих наукових результатів, можна констатувати, що дисертація Барингольца С.М. представляє собою комплексне наукове дослідження, проведене на високому професійному рівні. Робота містить нові наукові положення та висновки, які розширюють теоретичні, методологічні та практичні знання та вміння та сприяють вирішенню значущого наукового завдання, пов'язаного з розробкою системи управління конкурентними перевагами підприємства у сфері інформаційних технологій.

Одержані наукові результати достатньою мірою обґрунтовані, характеризуються логічністю побудови та повнотою викладення.

Дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), а її автор – Баринголь Сергій Михайлович - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи
ПАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Скиба Г.І.